

Forundersøgelse af et 3600m2 stort areal forud for anlæggelse af kloakledning langs Holbækvej nr. 134 – 297 på matr. 3a, Estrup by, Allindemagle sogn, Ringsted herred, Sorø amt, d. 25-2-2009.

D. 25-2-2009 blev første etape af forundersøgelsen af 3600 kvm stort areal forud for nedgravning af kloakledning langs Holbækvej i Ringsted foretaget. På billedet ses langdyssen "Tinghøj", der lå umiddelbart nordvest for sagsarealet. Billedet er taget fra sydøst. (Foto: SVM).

Indhold

Resumé.....	2
Årsag og evt. sagshistorie	2
Deltager(e)	3
Lokalisering og topografi.....	3
Indmåling	4
Iagttagelsesforhold.....	4
Metode og beskrivelse	4
Fundtyper og datering	5
GIS og data.....	6
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	6
Anlægsliste.....	7
Fundliste.....	7
Fotoliste.....	7
Tegningsliste	7

Bilag 1: Oversigtstegning med tegnforklaring og GT1, udprint i fast målestok 1:200.

Bilag 2: Feltfotos

Resumé

Første etape af forundersøgelsen blev foretaget indenfor 100 meter fredningszonen af langdyssen "Tinghøj" (fredningsnr. 34258).

Ved forundersøgelsen blev der registreret en grube, en kogegrube af oldtidskarakter samt to recente nedgravninger til vandledning.

Årsag og evt. sagshistorie

I 2008 henvendte Ringsted Kommune sig til Sydvestsjælland Museum i forbindelse med planlægningen af nedgravning af en kloakledning langs Holbækvej i Ringsted på matr. 2as, 1,c, 1e, 2bd, Allindemagle hgd.. På de strækninger hvor kloakledningen ikke gik under cykelsti eller vej blev der i to etaper foretaget en forundersøgelse på sagsarealet.

Den første etape blev gennemført d.25-2-2009. Den anden etape blev gennemført d.10-3-2009 (jf. delrapport " SVM1209_etape2_forundersøgelsesrapport")

Kortudsnittet viser området med det muldafrømmede felt (blå streg). Baggrundskort KMS (d.15-7-2009) ®.

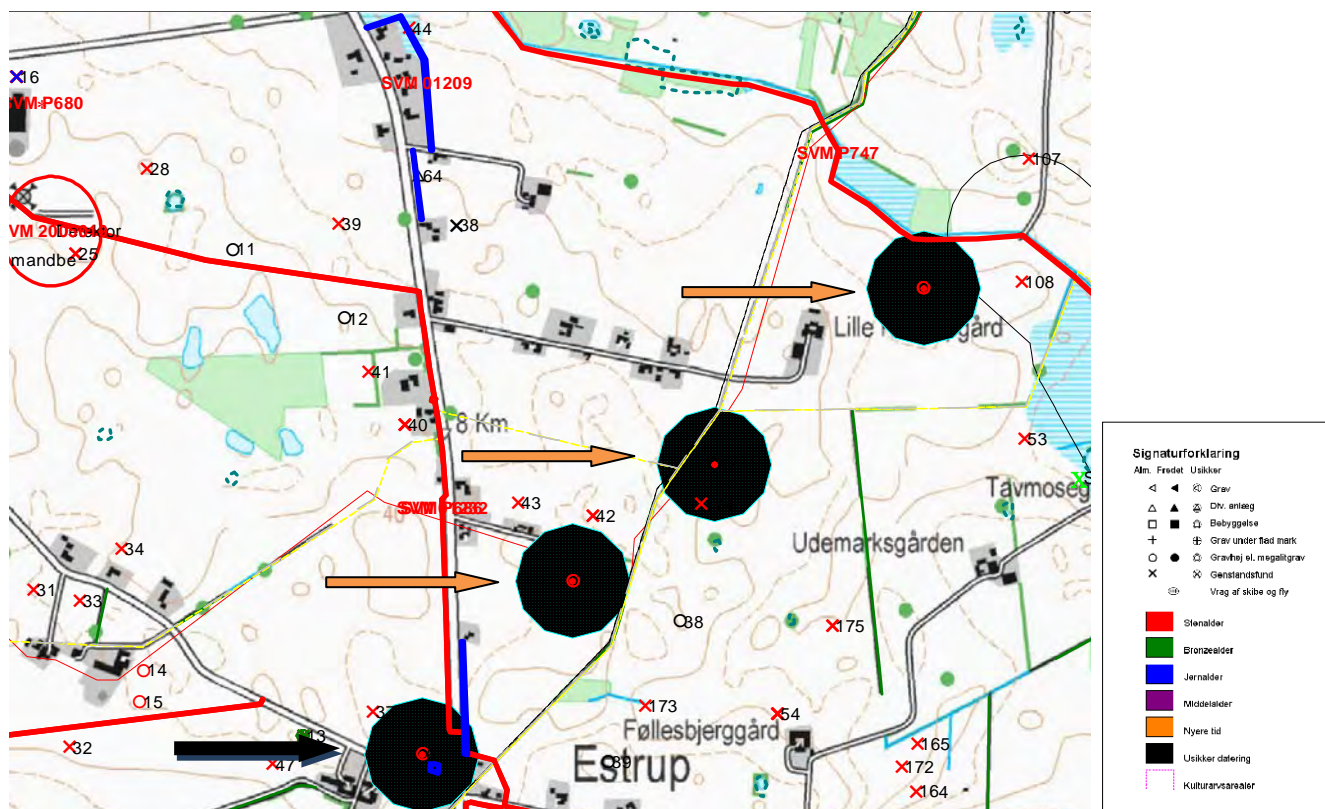
Deltager(e)

Ved forundersøgelsen deltog fra Sydvestsjælland Museum Henrik Høier, Museumsinspektør og Morten Petersen, Museumstekniker. Maskinkraft blev leveret af firmaet Gorm Larsen.

Lokalisering og topografi

Det undersøgte areal på den første etape lå på østsiden af en lav bakke, der strakte sig videre mod vest og nord. Længere mod øst og nordøst var der næsten fladt med små spredte plateauer. Undergrunden bestod af gulbrun ler med få sten.

Umiddelbart vest for sagsarealet, på bakkenskråningen, lå langdyssen "Tinghøj", en yderst velbevaret langdyse fra Neolitikum (jf. nedenstående kort. Langdyssen er markeret med en sort pil). Nordøst for dyssen lå, i en lige linje på 1 km, endnu tre gravhøje fra samme periode som langdyssen "Tinghøj" (jf. nedenstående kort. De tre gravhøje er markeret med orange pile). Nordvest for forundersøgelsesområdet, op langs Gyrstinge sø, er der også registreret en del gravhøje fra samme periode (ikke afbilledet).

Sagsareal (fed blå omramning), "Tinghøj" er markeret med sort pil, de tre andre høje er markeret med orange pile.

Registrerede fortidsminder og arkæologiske interesser jf. signaturforklaring (www.dkconline.dk)
 Baggrundskort: Kort25, matrikelkort (aktuelt: 13-07-2009) © KMS.

Indmåling

Der blev sat fire punkter på udgravningsarealet, der blev indmålt med håndholdt GPS i projektion WGS84 med ca. 5 meters nøjagtighed. Punkterne blev overført til MapInfo og konverteret til KP2000 vha. konverteringsprogrammet MifTrans2006 og derefter behandlet i MapInfo (jf. afsnit "Metode og beskrivelse").

Iagttagelsesforhold

Iagttagelsesforholdene var gode, da det var overskyet med meget lavthængende og tunge skyer. Det havde regnet om formiddagen, men om eftermiddagen var det tørvejr og relativt godt vejr for årstiden.

Metode og beskrivelse

På det udvalgte undersøgelsesareal blev mulden afrømmet med en gravemaskine med en 2 meter bred planérskovl. Vha. Pythagoras blev der sat fire punkter på feltet hvorved feltet kunne tegnes i 1:100 på vandfast tegnefolie.

Maskinen har afrømmet mulden, og feltet samt de fremkomne anlæg bliver tegnet vha. et målsystem lagt ud på feltet. (Foto: SVM)

Punkterne blev målt ind med håndholdt GPS (jf. afsnittet ”Indmåling”) således at der kunne foretages en digital efterbearbejdning af registreringsarbejdet (jf. afsnittet ”GIS og data”). De to fremkomne anlæg blev gravet igennem med en spade og rensset op i profilen, således at de også kunne tegnes på vandfast tegnefolie. Anlæggene blev tegnet i 1:20 og fyld og undergrund blev beskrevet.

Fundtyper og datering

Ved forundersøgelsen blev der registreret 1 grube og 1 kogegrube samt 2 recente nedgravninger til en vandledning (jf. nedenstående skema). Gruben og kogegruben kunne ikke dateres nærmere end til oldtid. Der blev ikke fundet genstande ved forundersøgelsen.

	Oldtid	1600->
Boplads – Grube	1	
Boplads – Kogegrube	1	
Vandledning, nyere tid		2

Skemaet viser antal, type og datering af de fremkomne anlæg.

GIS og data

Det afrømmede område blev med et waypoint ved hvert af punkterne (P1 – P4), indmålt med håndholdt GPS (Garmin Etrex) med en nøjagtighed af ca. 5 meter. Selve feltet og diverse anlæg blev indtegnet på tegnefolie i 1:100. De indmålte waypoints blev via programmet Garfile, oprettet i en MapInfo .tab fil.

Den scannede felttegning, blev i MapInfo digitaliseret med tegneværktøjet polygon, og tabellerne "Anlæg", "Felter", "Muld" og "Undergrund" blev udfyldt i de relevante kolonner. Der blev lavet forespørgsler på alle anlægstyperne og disse blev gemt som tabeller under KP2000sj.

Ud fra disse ".tab" filer samt tabellen "Felt", blev en ".wor" fil (workspace) oprettet. Dette workspace blev kaldt "1209-1_Grid.wor". Heri blev der oprettet et gitter med én celle på 80X80 m. denne celle blev opdelt i to mindre celler på 40X40m, hvoraf den ene celle var tom. Den celle hvori feltet kunne ses blev printet ud i "PDF" i 1:200 (jf. bilag 1).

Derefter blev der oprettet et layout med en oversigt over gitteret, feltet og de fremkomne anlæg og sammen med en tegnforklaring blev dette layout printet ud som PDF (jf. bilag 1).

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

Der blev registreret forhistoriske aktivitetsspor i form af en grube og en kogegrube på det undersøgte areal. Denne type anlæg findes oftest på bopladserne eller lige i udkanten af bopladserne. Det kunne tyde på, at der i området vil kunne fremkomme lignende bopladsspor ved eventuelt kommende jordarbejder i nærområdet. Derudover er der i området registreret en del fredede fortidsminder i form af gravhøje, og det vil derfor være tilrådeligt at få foretaget en forundersøgelse ved lignende anlægsarbejde i fremtiden.

Sorø d. 15-7-2009

Maria Løvgreen Berg

Anlægsliste

Angivelse	Hovedgruppe	Undergruppe	Start Datering	Slut Datering	Fase
1	Vandteknisk anlæg	Vandteknisk anlæg	Nutid		
2	Vandteknisk anlæg	Vandteknisk anlæg	Nutid		
3	Ildsted	Kogegrube	Oldtid		
4	Grube	Grube	Oldtid		

Fundliste

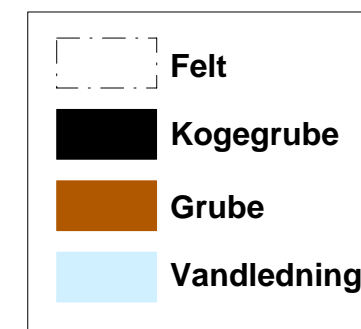
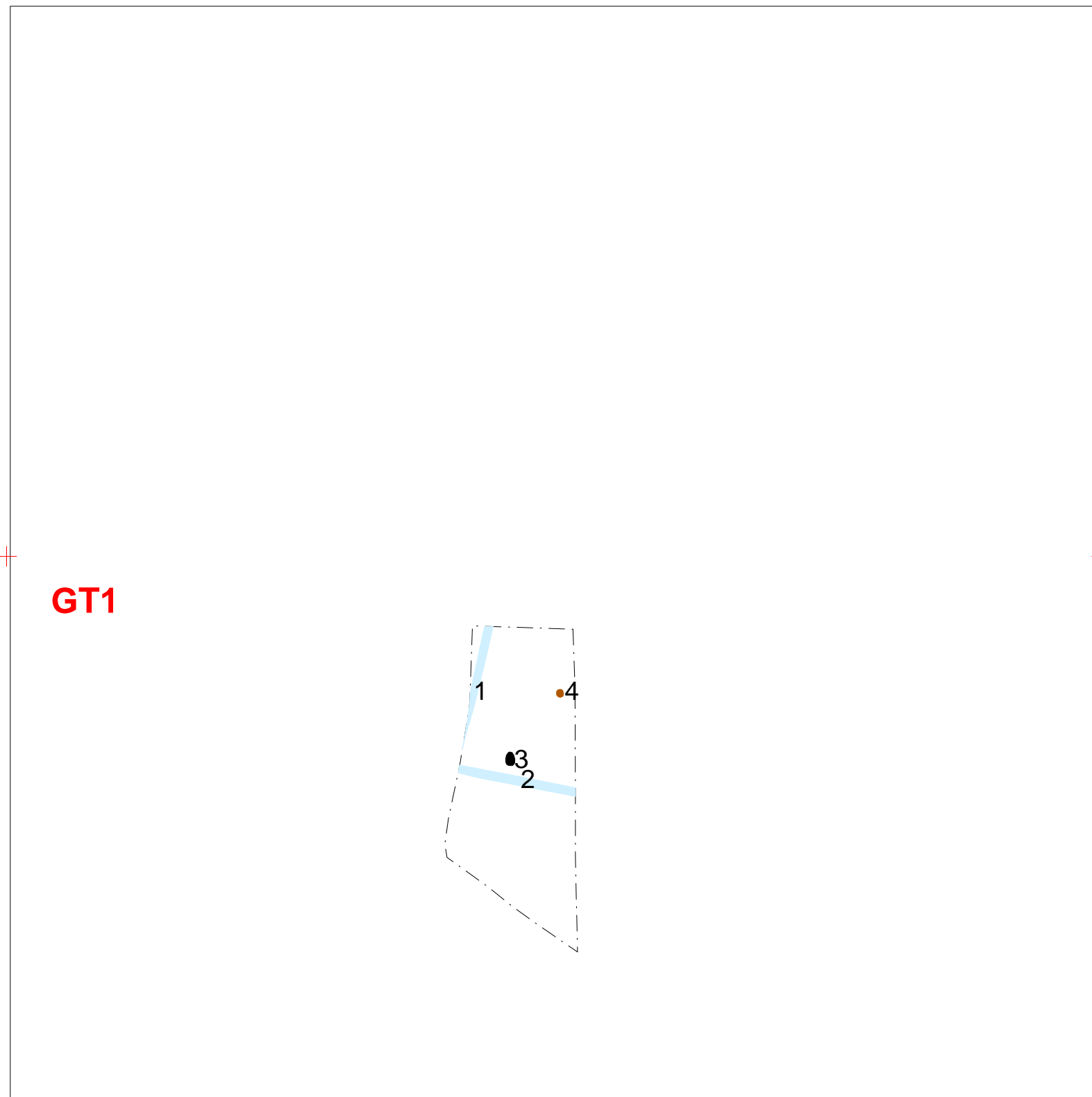
Der er ingen fund fra forundersøgelsen.

Fotoliste

Filmnr.	Billednr.	Motiv	Filmtype	Dato	Fotograf	Vedhæftet
D1	1	oversigt over sagsareal og dysse. Set fra V	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D2	2	Oversigt over sagareal. set fra SØ.	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D3	3	Oversigt over sagareal. set fra SØ.	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D4	4	Oversigtsbillede med dyssen. Set fra SØ	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D5	5	Oversigtsbillede. Maskinen afrømmer muld. Set fra SØ	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D6	6	Oversigtsbillede. Det afrømmede felt. Set fra SØ	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja
D7	7	Oversigtsbillede. Det afrømmede felt samt Allindemaglevej i forgrunden. Set fra Ø.	Digital	16-05-2008	Høier, Henrik	Ja

Tegningsliste

Tegningsnr.	Type	Målestok	Beskrivelse	Dato	Tegner	Vedhæftet
1	Plantegning	1:100	Felt 1 samt detailtegning af A3 og A4 i 1:20	25-02-2009	Pedersen, Morten	Ja

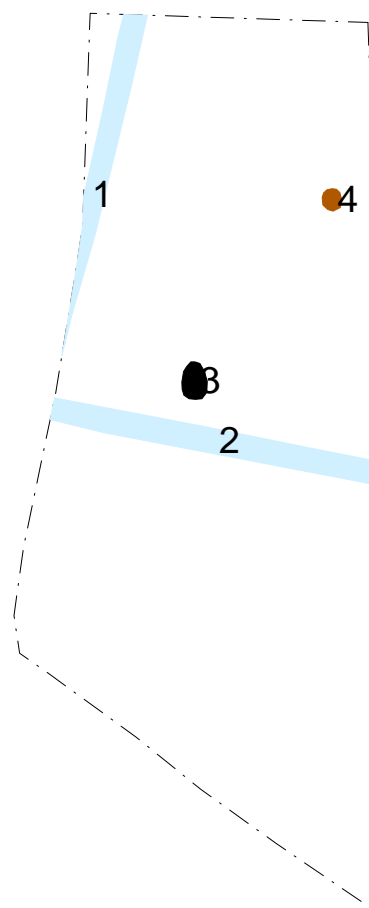
0 5 10 15 20 25

Meter

Y: 6152050

X: 483510

X: 483412

Y: 6152007

Sydvestsjællands Museum Arkæologi <small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Holbækvej Kloak GT1	J.Nr. 01209-1 Målforshold: 1:200	
Dato: 14.07.2009 / 11:23:00	Init.: MLB	

01209D1.JPG

01209D2.JPG

01209D3.JPG

01209D4.JPG

01209D5.JPG

01209D6.JPG

01209D7.JPG

**SVM1209 Holbækvej kloak, Allindemagle sogn, Ringsted herred,
tidl. Sorø amt. Sted nr. 04.02.01. Sb. nr. 64.**

Delrapport 2

Kampagne: 10-03-2009 KUAS nr. -

D.10.3.2009 blev anden etape af forundersøgelsen af 3600 kvm stort areal forud for nedgravning af kloakledning langs Holbækvej i Ringsted på matr. 2as, 1,c, 1e, 2bd, Allindemagle hgd. foretaget. Ved forundersøgelsen fremkom en grube fra oldtiden. Foto: SVM

Indhold

Abstract	3
Undersøgelsens forhistorie	3
Administrative data	3
Topografi, terræn og undergrund	4
Målesystem	4
Øvrige data	4
Undersøgelsens resultater	8
Fremtidigt arbejde på stedet.....	9
Fotoliste	10
Anlægsliste	10
Tegningsliste	10
Bilag 1: Gittertegninger i målfast udprint 1:200	
Bilag 2: Feltfotos	

Abstract

Kampagne: 10-03-2009

I forbindelse med forundersøgelse af 3600 kvm stort areal forud for nedgravning af kloakledning langs Holbækvej i Ringsted på matr. 2as, 1,c, 1e, 2bd, Allindemagle hgd., blev der fundet en grube fra oldtiden samt et gammelt vådområde og et stenskel fra nyere tid. Der blev ikke fundet genstande ved forundersøgelsen.

På baggrund af forundersøgelsen blev det vurderet, at det ikke er nødvendigt at foretage yderligere undersøgelser på denne etape.

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 10-03-2009

I 2008 henvendte Ringsted Kommune sig til Sydvestsjælland Museum i forbindelse med planlægningen af nedgravning af en kloakledning langs Holbækvej i Ringsted på matr. 2as, 1,c, 1e, 2bd, Allindemagle hgd.. På de strækninger hvor kloakledningen ikke gik under cykelsti eller vej blev der i to etaper foretaget en forundersøgelse på sagsarealet.

D.25-02-2009 blev den første etape af sagsarealet undersøgt, og d.10-03-2009 blev anden etape undersøgt.

Administrative data

Kampagne: 10-03-2009

Sagsoplysninger og original dokumentation i form af de indmålte punkter, logbøger og digitale fotos opbevares på Sydvestsjælland Museum, Storgade 17, 4180 Sorø.

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 10-03-2009

Området var meget fladt men lå på en lavere del af et større plateau. Muldtykkelsen var kun mellem 20 og 30 cm. På det gamle vådområde var der en del muld, men denne muld var meget omrodet med byggeaffald og nogle steder grus. Dette skyldes, at der var blevet lagt ekstra muld på da cykelstien blev anlagt, sandsynligvis for at hæve niveauet og tørlægge området.

Den nordligste del af sagsarealet gik igennem flere folde og delvist en gårdsplads, og på dette område var undergrunden meget omrodet med muld og byggeaffald. Ligeledes trak der hurtigt vand op fra undergrunden fra det gamle vådområde. Den sydlige del af sagsarealet gik gennem en mark, og her var undergrunden meget sandet og ren.

Målesystem

Kampagne: 10-03-2009

Feltet, vådområdet, gruben og stenskellet blev målt ind med håndholdt GPS i projektion WGS84. Nøjagtigheden for indmålingen med denne type GPS er på ca. 5 meter. Punkterne blev overført til MapInfo og konverteret til KP2000 vha. konverteringsprogrammet MifTrans2006 og derefter behandlet i MapInfo (jf. afsnittet Metode).

Øvrige data

Kampagne: 10-03-2009

Det var overskyet med regn- og haglbyger det meste af dagen og der var let vind. Pga. den manglende sol var iagttagelsesforholdene gode, og det var let at se eventuelle anlæg i undergrunden. Undergrunden bestod i den nordlige del af feltet af brungul sandet ler. I den sydlige del af feltet bestod feltet udelukkende af brungul sand. Over hele feltet var der meget få eller ingen sten.

På midten af sagsarealet var det ikke muligt for maskinen at trække en grøft. Dette skyldtes, at dette stykke var meget smalt og med en fold på den ene side og gårdspladsen på den anden side, var det ikke muligt for maskinen at lægge den afrømmede jord nogen steder.

Foto: billedet viser det smalle midterstykke, der ikke kunne afrømmes. Foto: SVM

Den sidste del af sagsarealet blev ikke afrømmet, da denne allerede var afrømmet og mulden lagt tilbage (jf. nedenstående foto). Afrømningen af dette stykke blev ikke overvåget af museet.

Foto: Den anden halvdel af sagsarealet, hvor der allerede var afrømmet. Foto: SVM

Udgravningsmetode

Kampagne: 10-03-2009

Mulden blev afrømmet med en gravemaskine med en 2 meter bred planérskovl. Grøften blev ca. 7 meter i bredden, og i den nordligste del af sagsarealet var grøften noget bredere.

Alle anlægstyper blev nummereret med et A-nr (jf. anlægslisten), og anlæg A1 blev snittet med en spade og fyld og form blev derefter beskrevet.

Den sidste halvdel af sagsarealet var allerede muldafrømmet og mulden var lagt tilbage. Derfor kunne denne del ikke undersøges, men der blev taget billeder af den tildækkede grøft til fotodokumentation (jf. fotolisten).

Arealet blev ikke tegnet men alle hjørner og indridsninger blev målt ind med håndholdt GPS.

I programmet MapInfo blev punkterne for feltet forbundet vha. værktøjet polygon med en stiplede linje. Stenskellet, gruben og vådområdet blev tegnet op vha. værktøjet polygon med en enkelt ikke udfyldt linje, og felterne "Anlæg", "T" og "SVM" i tabellen blev udfyldt. Undergrunden blev markeret med gul stjerne og muldtykkelsen blev markeret med sort stjerne vha. værktøjet symbol (jf. kort 1). I begge tabeller blev journalnummer indført samt muldtykkelsen i tabellen "Muld" og undergrundsbeskrivelse i tabellen "Undergrund".

Anlægslisten i MUD blev sammenknyttet med anlægslisten i MapInfo, således at felterne "Type og "Bemærkning" i anlægstabellen blev udfyldt. Der blev derefter lavet forespørgsler på de forskellige anlægstyper. Forespørgslerne blev gemt i mappen " Z:\Arkæologi\Journal\01209 Holbækvej kloak\GIS\Kp2000Sj" som "Grube_etape2", osv.

I et nyt arbejdsområde kaldet "1209-1_Grid_etape_2" blev rentegningen opdelt i 4 gitter, der hver er på 80 meter x 80 meter. Herefter blev hvert gitter underopdelt i to, dvs. 80 meter x 40 meter. Hvert felt svarende til 80 meter x 40 meter fik et gitter-tegningsnummer (GT1, GT2 osv.) og blev printet ud i PDF-format i 1:200.

Til sidst blev der lavet et kortlayout med oversigt over hele gitteret, gitternumrene (GT1-GT6) samt en tilhørende tegnforklaring. Oversigtstegningen blev ligeledes printet ud som PDF-format (jf. bilag 1).

Kort 1: Oversigtstegning over udgravningsarealet. Baggrundskort: DKT-skærmkort, d.18.5.2009.

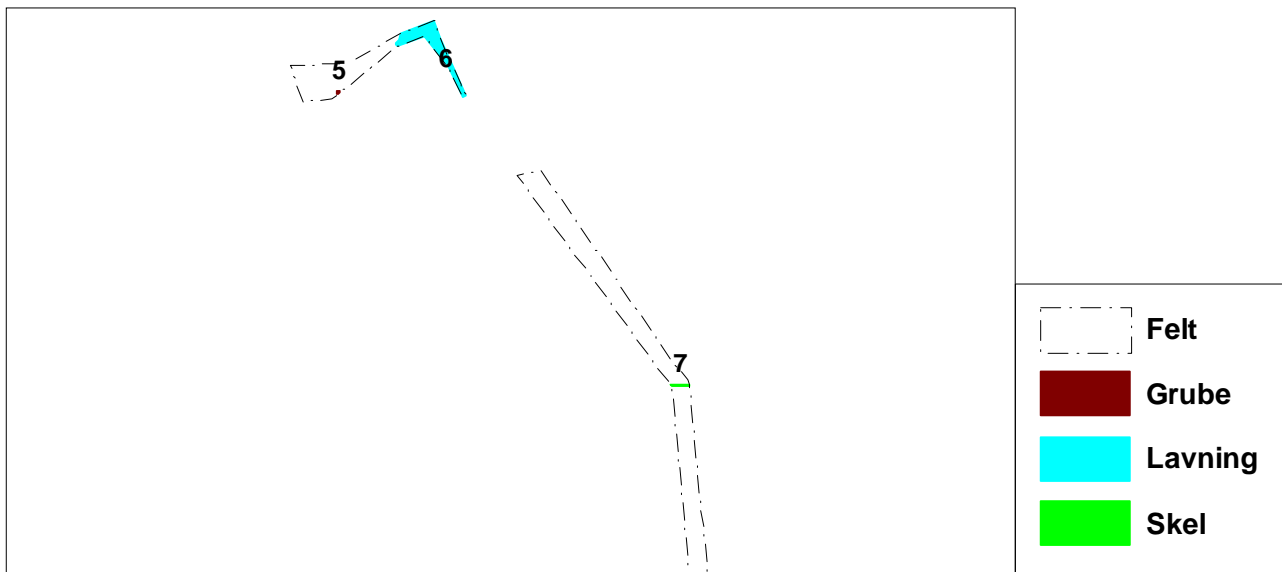
Alle fotos blev vedhæftet fotolisten i MUD. Der er ingen felttegninger, men beskrivelsen af anlæg A1 blev scannet og vedhæftet tegningslisten i MUD.

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 10-03-2009

Der blev ved forundersøgelsen fundet et gammelt stenskel, et vådområde og en grube, der ikke kunne dateres nærmere end til oldtid (jf. kort 2). Denne grube var ca. 80 cm. i diameter, og der var kun få cm tilbage i dybden. Det er derfor ikke muligt, at sige noget om grubens funktion, men den kan have været anvendt som affaldsgrube.

Der blev ikke fundet genstande ved forundersøgelsen.

Kort 2: Oversigt over de fremkomne anlæg med tilhørende tegnforklaring.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 10-03-2009

Det vurderes, at det ikke vil være nødvendigt at foretage videre undersøgelser på sagsarealet, men da der er registreret flere oldtidsminder i området, vil det være tilrådeligt i fremtiden at lave lignende forundersøgelser.

Sydvestsjælland Museum d. 18-05-2009

Fotoliste

Filmnr.	Billednr.	Motiv	Filmtype	Dato	Fotograf	Vedhæftet
D8	1	Oversigtsbillede. Starten af grøften. Set fra SV	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D9	2	Oversigtsbillede. Stykke af grøft, der ikke blev afrømmet. Set fra S.	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D10	3	Oversigtsbillede. Sidste del af "første" grøft.	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D11	4	Oversigtsbillede. "grøft 1". Set fra Ø	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D12	5	Oversigtsbillede. "grøft 1". Set fra N	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D13	6	Oversigtsbillede. Starten af "grøft 2". Set fra N	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D14	7	Oversigtsbillede. Sidste stykke af sagsareal, der er afrømmet og lagt muld på igen. Set fra N	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D15	8	Oversigtsbillede. "grøft 2" Afrømmet samt det tidligere afrømmede stykke i forgrunden. Set fra S.	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja
D16	9	Oversigtsbillede. Sidste del af sagsarealet ved Holbækvej. Stykket er tidligere afrømmet og lagt muld på igen. Set fra NNV	Digital	10-03-2009	Berg, Maria	Ja

Anlægsliste

Angivelse	Hovedgruppe	Undergruppe	Start Datering	Slut Datering	Fase
5	Grube	Grube? kan også være udsivning fra lavning, men der var trækulsstykker i.	Oldtid	Oldtid	
6	Naturfænomen	Vådområde	Udateret	Udateret	
7	Sten	Skel	Udateret	Udateret	

Tegningsliste

Tegningsnr.	Type	Målestok	Beskrivelse	Dato	Tegner	Vedhæftet
2	Diverse	00:00	Beskrivelse af grube A1	10-03-2009	Berg, Maria	Ja